

Doc. dr.sc. Mladen Vedriš

Doc. dr.sc Mladen Vedriš odnedavno predaje na Pravnom fakultetu u Zagrebu, na Katedri za ekonomsku politiku. Ovaj je javnosti dobro poznati stručnjak obnašao brojne odgovorne funkcije. Među ostalim bio je ministar i potpredsjednik Vlade RH, saborski zastupnik, predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine grada Zagreba te predsjednik Hrvatske gospodarske komore, a trenutno je i član Nacionalnog vijeća za konkurentnost. Magistrirao je (1975.) i doktorirao (1996.) na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stručno se usavršavao na Sveučilištu Harvard. Prije dolaska na Pravni fakultet, nekoliko je godina bio gostujući predavač na ekonomskim fakultetima u Zagrebu i Rijeci, a bio je izabran i u zvanje docenta na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. S docentom Vedrišem razgovarali smo o važnosti ekonomije za pravnike, načinu na koji zamišlja i provodi nastavu iz ekonomske politike, te o njegovoj motivaciji da svoju uspješnu karijeru nastavi na Pravnom fakultetu.

Zašto je za pravnike bitno poznavanje ekonomije i ekonomske politike? Gdje bi im to kasnije moglo koristiti u njihovoj profesiji?

Teško je reći u kojem dijelu profesije to znanje im neće koristiti. Sutra, ako će biti odvjetnici, susretat će se s reguliranjem gospodarskih procesa, ukoliko će biti suci, ponovno veliki dio sporova bit će vezan uz reguliranje gospodarsko-ekonomskih odnosa, bilo na razini obitelji ili tvrtki ili odnosa države prema građanima. Ukoliko se, pak, radi o javnoj upravi, veliki se dio aktivnosti opet odnosi na reguliranje područja koja su vezana uz gospodarski život. To je neposredni dio priče, a drugi, pak, dio, ako gledate suvremeni svijet danas, tada vidite da se većina novinskih naslova okreće oko dvije uzajamno povezane točke: stanja globalne i nacionalnih ekonomija te - boljeg života građana. A nema takvog boljeg života bez gospodarskog progresa. Dakle, ljudima koji su aktivno zainteresirani i za svoj osobni prosperitet, poziciju države i nacije, ekonomija na domaćem i međunarodnom planu pitanje je od općeg interesa. Ako postoje dvije discipline gdje je opći interes, to su sigurno nogomet i ekonomija. Najvažnija sporedna stvar na svijetu je nogomet, a ona bitna, oko koje se sve okreće, su ekonomski odnosi. Pravo je izuzetno važno jer mora te odnose regulirati i okvirivati. Mora stvarati takva pravila ponašanja da bi se ekonomski procesi mogli održivo odvijati. Danas se sve više razvija nova grana koja je interdisciplinarna između ekonomije i prava. To je institucionalna ekonomija. Nastojim studentima govoriti o tome; to je odnos države kao regulatora, u širem kontekstu izrade i provedbe zakona i propisa na jednoj strani, te ekonomske aktivnosti poduzetnika i gospodarstva u cjelini na drugoj strani. U njihovoj interakciji, u dobro postavljenom odnosu, a to znači da znači ne smije biti odviše regulative koja guši poslovni sektor, ali je ne smije ni biti premalo jer se tako stanje pretvara u anarhiju - znači, u tom pravom omjeru naći ćete i ključ uspjeha. To je kao i uzimanje lijeka. Ako ga je potrebno uzimati da bi bili u formi morate ga uzimati, ali ga ne smijete uzimati previše da se ne otrujete; došlo bi do negativnih nuspojava. To je odnos regulatorne funkcije i razvojne funkcije, odnosno funkcije tržišta i poduzetnika. Evo, i to nastojim prenijeti na studente. Vesele me reakcije studenata; živi dijalog na seminaru, također interes na predavanjima. Izuzetno je zadovoljstvo kad usred predavanja stigne pitanje, komentar, određena paralela jer sam na početku rekao da bih htio da nastava bude interaktivna. Studenti imaju zadanu

literaturu gdje će uvijek moći pročitati sve do detalja, a cilj je na nastavi dati *bit* stvari. I to uvijek ilustrirati nizom primjera iz realnog života, našeg i globalnog. Tako ja osobno vidim moj angažman kao nastavnika i to je uvjerenje koje nastojim podijeliti sa studentima.

Dotakli smo se već i drugog pitanja, koje se odnosi na kolegij Ekonomska politika - koje promjene uvodite u kolegij? Novi udžbenik je, vidimo, već izašao?

Da, osvjegli smo literaturu, uveli smo novo izdanje skripte "Ekonomska politika Hrvatske", s odabranim tekstovima o ekonomskoj politici u našoj zemlji. Hrvatska je mlada država i zapravo nije teško sažeti to razdoblje ekonomske politike u bitne tekstove, eseje koji govore o tome što se u pojedinim sekvencama dešavalo. Drugi je dio literature, nazovimo to *obveznim likovima*, knjiga "Ekonomija" Samuelsona i Nordhauusa, koja je jedna od najcjenjenijih ekonomskih čitanki u svijetu. To je suženo na određena odabrana poglavlja. Ne želimo studente pretrpati sa specijalističkim znanjima koja im nisu neophodna. Generalno, nastojali smo odabrati prihvatljiv opseg i sadržaj gradiva, tako da student, kada položi Političku ekonomiju i Ekonomsku politiku, bude osposobljen za ekonomski način razmišljanja. U prvom je planu logika razmišljanja i zaključivanja. Jer, svjesni smo da, kao što smo mi promijenili skriptu nakon, nakon dvije - tri godine ona će se ponovno promijeniti.

Što biste voljeli da studenti zaista savladaju kroz kolegij - bilo kao znanje, bilo kao vještinu?

Cilj je da shvate ekonomske zakonitosti, a jasno da će kao pravnici znati što su to zakoni. Kada to dvoje spojite, tada kao u autu, tu je i karoserija i motor. U svojem sveukupnom angažmanu često sam imao priliku vidjeti na djelu mlade i obrazovane odvjetnike. Pravo je zadovoljstvo kad vidite u *akciji* one koji su diplomirali ovdje, u Zagrebu, na ovom Sveučilištu. U kojoj mjeri raspoložu i znanjem, a zatim i *alatima*. Govore strane jezike, poznaju, naravno, komunikacijske vještine, ali isto tako su ovladali, ono o čemu govorim, ekonomskom logikom. Jer, većina njihovog posla zapravo je i vezana uz regulaciju korporativnih aktivnosti i okoliša.

Dakle, uključujete svoje dosadašnje profesionalno iskustvo u predavanja?

Apsolutno, da. S obzirom da smo mi mlada država i da sam osobno bio na nizu javnih funkcija počev od one gradonačelnika, člana Parlamenta, potpredsjednika Vlade, predsjednika Hrvatske gospodarske komore, za mene je zasigurno izazov jedan dio tog neposrednog znanja ili tog istinskog iskustva spojiti s teorijskim znanjem, i tu cjelinu studentima prezentirati. Mislim da je duh neposrednosti poznavanja događaja koji su sada već naša bliža ekonomska povijest, ali i bitni dio stvarnosti, nešto što je za studente izuzetno zanimljivo izvan jednog standardnog okvira uvida u propisanu literaturu.

Da li planirate u okviru toga možda zvati i neke gostujuće predavače?

Da. Ideja je bila zamoliti neke ugledne stručnjake, uključivo i one koji su autori pojedinih tekstova u skripti, da budu gosti na seminaru ili na predavanju. To ćemo nastojati ostvariti u drugom semestru, kada studenti već usvoje određene osnovne kategorije uz koje će znatno lakše komunicirati. Da se mogu upustiti u razgovore, da mogu biti i partneri u jednom takvom dijalogu.

Još jedna novina koju uvodimo, a zanimljiva je studentima, je kolokvij nakon prvog semestra. Htjeli bismo da svi seminaristi, a ove godine smo im široko otvorili vrata omogućivši da se

upišu i izvanredni studenti, izađu na taj kolokvij, da se riješe dijela gradiva, tako da u drugom semestru možda malo slobodnije razgovaraju s gostujućim predavačima. Uveli smo i još jednu novost. Pojedinu temu pripremaju po dvije grupe studenata, da vidimo različite akcente i pristup istoj temi. I svi ostali su obvezni to poglavlje pročitati. Zadovoljstvo je da nakon što studenti izlože osnovne teze počinje bombardiranje pitanja iz samih studentskih redova. I to je pravi seminar. Želja je zaista, ponavljam to, što više aktivirati studentsko razmišljanje i, naravno, njihov angažman. I na konzultacijama, kad se pripremaju pojedine teme, zadovoljstvo je kad studenti pitaju "možemo li izvan ove literature, još koju drugu potražiti". Odgovaram, imate web stranice i biblioteku i krenite slobodno u pretraživanje; i to tada dobiva jednu novu kvalitetu. Bitno je da se studenti nauče služiti literaturom. Naučiti se služiti izvorima, znati ih pravilno percipirati, a onda interpretirati, za svakog budućeg pravnika je od izuzetnog značenja.

Da li ćete ujedno ta predavanja, na koja ćete dovesti goste, otvoriti za sve studente?

Hoćemo. Možda je privilegija sadržaja ovog predmeta što su to osobe javnosti poznate, čija istupanja, izlaganja i nastupi, svojim značenjem i atraktivnošću plijene interes ukupne publike. Negdje od veljače, nakon prvog semestra i kolokvija, pozvat ćemo do ljeta više atraktivnih predavača i bit će na oglasnoj ploči tko i kada je u gostima.

Nakon svega, zašto ste se odlučili angažirati na Pravnom fakultetu, s obzirom da je općepoznato da obavljate niz funkcija?

Kako sam se odlučio angažirati na Pravnom fakultetu? Život je zaista nepredvidiv. Moj prvi impuls još kao studenta, moja ambicija bila je ostati na fakultetu. Bio sam demonstrator na Ekonomskom fakultetu na predmetu Politička ekonomija kod profesorice dr. Savke Dabčević Kučar. Bio sam dobitnik Rektorove nagrade, i bio je to normalan put da se ostane na Fakultetu. I tada - stigla je 1971. godina. Gosp. Valentić, koji je bio izuzetno aktivan ovdje u studentskim redovima, a ja na Ekonomskom fakultetu, ostali smo uz ostalo i deset godina bez putovnice i s ocjenom državnog neprijatelja na leđima. Formalno ili neformalno, bila nam je zabranjena većina javnih aktivnosti i funkcija. To je, naravno, podrazumijevalo i fakultet. I tada, naravno, u tom životu nađete druge izazove. Srećom, u tom dijelu moje profesionalne karijere imao sam izuzetnu priliku upoznati svijet i globalnu ekonomiju. Nakon toga došao je proces demokratizacije, a zatim su došle i javne funkcije. A na svakoj od tih funkcija promovirao sam ulogu znanja i okupljao stručnjake. Shvaćao sam, što je danas neprijeporno da bez znanosti, te spoja pameti, znanja i modernih tehnologija, nema napretka. Nakon izuzetno ranog magisterija s 23 godine, doktorat sam obranio 1996. iz jednog posebno zanimljivog područja, strategija ubrzanog razvoja (*catch up* strategija) zemalja koje su se uspjele izvući iz velikih problema. Proučavao sam jednu grupu zemalja iz Dalekog istoka (Tajvan, Singapur i Južna Koreju), drugu grupu s mediteranskog područja (Španjolsku i Portugal), te grupu tranzicijskih zemalja iz neposredne okoline, Češku, Mađarsku i Sloveniju. Crescendo toga je bio kakvu strategiju ubrzanog razvoja napraviti ovdje i, kakva je tu *inteligentna uloga države* i njezina odgovornost. To je bio i osobni izazov, nešto što sam po svom habitusu, po svom interesu i iskustvu koje sam stekao kroz te godine rada htio napraviti. Stjecajem okolnosti, na Pravnom fakultetu na ovoj uglednoj katedri, čiji utemeljitelj je prof. dr. Bičanić, preko noći su se desile promjene. Prof. dr. Gorazd Nikić, jedan od najboljih i najkompetentnijih stručnjaka iz područja ekonomske politike koga je Hrvatska imala je naglo preminuo, a izuzetni prof.dr. Uroš Dujšin je po sili zakona morao otići u mirovinu.

Tada je stigao prijedlog da se angažiram na toj Katedri na Pravnom fakultetu. To je značilo promijeniti puno toga u životu: promijeniti prioritete, promijeniti kut svojih drugih razmišljanja, planova itd. i uzeti ovaj izazov kao okosnicu svoje aktivnosti.

Istovremeno, bez neke lažne skromnosti, 1990. Hrvatska nije imala dovoljno ljudi, koji su bili obrazovani adekvatno da se mogu nositi u globalnom svijetu. Za razliku od, recimo, Češke, Poljske, Mađarske i drugih koje su bile ipak države u kontinuitetu, bez obzira na pripadnost Istočnom bloku, Hrvatsku je tek čekala izgradnja potpuno nove infrastrukture samostalne države, od diplomacije do javne uprave. Osobno, imao sam izuzetnu sreću da sam bio odškolovan za vrijeme studija od vrhunskih profesora koji su tada bili osobe od formata, ne u zagrebačkim i hrvatskim, nego već tada i širim okvirima, uključivo i međunarodnim. Da podsjetim na samo neke: dr. Savka Dabčević Kučar, dr. Marko Veselica, dr. Marijan Hanžeković. Inače, *nota bene*, prof. Hanžeković je bio diplomirani pravnik i predavao financije, a evo mene ovdje na Ekonomskoj politici s ekonomije. Na tom istom fakultetu predavali su mi dr. Mate Babić, dr. Zoran Jašić, dr. Gorazd Nikić, dr. Pero Jurković... Moram reći da sam u pravom trenutku imao izuzetnu sreću da su me oni obrazovno, te znanstveno-istraživački formirali, kao i dobar dio moje generacije na studijima ekonomije.

Ako sada mogu svojim radom, angažmanom i minulim poznavanjem događaja, te sadašnjim znanstvenim radom doprinijeti da studenti današnjih generacija nešto u svom životu ponesu, makar dio toga kao što sam ja to tada usvojio od tih profesora - vjerujte da je to jedan istinski motiv.

Moja je želja i ambicija, da se na katedri dalje produbi spoj ekonomije i prava. Tu su dva stručna i aktivna asistenta, koji će krenuti dalje u znanstveno istraživanje tih veza, te u pravcu institucionalne ekonomije. Vidjet ćemo što će vrijeme donijeti. Moje je uvjerenje da ova katedra mora ojačati. Ona je uvijek imala dvije ili tri snažne osobe. Naravno, razni su motivi i interesi; tu je i pitanje financija, no, nadam se da ćemo s vremenom još uspjeti privući neko pojačanje na Katedru, tako da ona dobije svoj puni opseg, kao što je to bilo i u dosadašnjem vremenu.

I da zaključim. Dolazak na ovu Katedru za mene osobno predstavlja novi i veliki izazov. A suština je da sve ono što ste naučili, što znate, sada se mora izoštriti i fokusirati prema novom angažmanu - kako što više znanja i motivacije prenijeti na nove studente.